

Кондратова А.В.

*викладач кафедри загальної та прикладної психології і педагогіки
навчально-наукового інституту права, економіки та соціології
Харківського національного університету внутрішніх справ*

**ФОРМУВАННЯ СЕНСЕВО – ЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ
КУРСАНТІВ ХНУВС ЗА ДОПОМОГОЮ ПСИХОЛОГІЧНИХ
ТРЕНІНГІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО
САМОВИЗНАЧЕННЯ**

Професійна діяльність працівників ОВС відбувається в умовах постійної психоемоційної напруги, характеризується частим виникненням екстремальних та стресових ситуацій, що зумовлює зростання психічних навантажень. Вирішення даних ситуацій потребує психологічної готовності курсантів до виконання своїх професійних обов'язків.

На сьогоднішній день стрімко зросли вимоги до освітньої та професійної підготовки працівників ОВС і тому при професійній підготовці курсантів треба більш ретельно приділяти увагу індивідуальному підходу, розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців, спираючись на самостійну роботу й методи навчання. Тренінг як активна форма навчання в системі МВС має пріоритет перед іншими методами:

- по-перше, у ході тренінгу спеціальними засобами створюється позитивний емоційний стан;
- по-друге, тренінг є колективним методом навчання;
- по-третє, при використанні тренінгу процес навчання максимально приближений до реальної практичної діяльності;
- по-четверте, тренінг є ігровим методом, учасники тренінгу виступають у тих чи інших ролях.

Важливість використання тренінгу на формування сенсево-життєвих орієнтацій зумовлена тим, що сенсево-життєві орієнтації особистості являються складовим компонентом образу «Я».

Вивченням сенсево-життєвих орієнтацій займалися такі видатні вітчизняні вчені як Л.С. Виготський, І.М. Мясіщев, Д.О. Леонтєв, О.Г. Асмолов та ін..

На формування сенсево-життєвих орієнтацій впливають соціальна, пізнавальна діяльність, міжособистісні відносини, емоційний компонент, індивідуально-особистісні якості людини. Н.Г. Карпунова (Н.Г. Карпунова, 2004) стверджує, що необхідно мати уявлення про суспільні цінності і життєві плани молодого покоління у період трансформації і модернізації цінностей сучасного суспільства, для того, щоб знати, яке майбутнє нас чекає. Формування у майбутніх працівників ОВС впевненої установи ціннісних орієнтацій є головним кроком до виконання сумлінно своїх професійних обов'язків. А це в свою чергу говорить нам про самовизначення майбутніх офіцерів.

Професійна діяльність практичного психолога в області формування професійного становлення є дуже важливою. Адже професійне самовизначення відбувається з початком навчання у вузі і триває протягом всього життя. Для курсантів важливими являються свої індивідуальні роздуми про майбутнє життя, що їх чекає після закінчення вузу, вони починають мріяти з першого курсу.

Розробками тренінгових технологій для курсантів вузів МВС України займалися Т.Л. Антоненко (тренінг, спрямований на зміну ціннісно-сенсєвих настанов особистості в процесі професійної підготовки курсантів на заняттях; тренінг, спрямований на розвиток мотиваційно-сенсєвого компоненту навчання та службової діяльності); Л.І. Мороз (важливості осмислення, прийняття цілей та цінностей професійної

діяльності для визначення спрямованості особистості); Л.М Балабанова (тренінг, спрямований на виявлення ступеню актуалізації усвідомлення себе з рольової позиції курсанта університету та свого місця в системі зформульованих відносин, особливості відношення курсантів до обраної сфери функціонування і сприйняття свого місця в університеті в процесі професійного становлення.

Тренінг, спрямований на формування сенсево-життєвих орієнтацій курсантів ХНУВС включає такі завдання:

1. Визначення чітких уявлень курсантів про суб'єктивну картину майбутнього;
2. Навчити вмінню формувати життєві цілі так, щоб вони були досяжні;
3. Визначення системи власних сенсево-життєвих цінностей і пріоритетів;
4. Подальший розвиток соціально-психологічної компетентності;
5. Давати цілісне уявлення про власний життєвий шлях;
6. Усвідомлення власної життєвої перспективи.

В процесі тренінгів можливе суб'єктивне переживання власного досвіду при визначенні сенсево-життєвих орієнтацій, що надає життю значимості і усвідомлення відповідальності за процес і результат своєї професійної діяльності.

Література

1. Антоненко Т.Л. Тренінг як інструментальна дія трансформації смислових настанов майбутніх правоохоронців/ Антоненко Т.Л.// Проблеми загальної та соціальної психології: зб. наук. праць ін-ту

психології ім. Г.С. Костюка/ за ред. Максименка С.Д. – К., 2004. – Т.5. – Вип.3. - С. 6-10.

2. Балабанова Л.М. Динамика системы отношений личности курсантов в процессе социально-психологического тренинга/ Балабанова Л.М.// Право і безпека, вид-во ХНУВС, 2006.- Т. 5. – Вип.1.- С.187-189.
3. Карпунова Н.Г. Коректування життєвих цілей і моральних цінностей курсантів у процесі навчання у вищій школі/ Карпунова Н.Г.// Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць/ гол. ред. Г.П. Шевченко. – Вип. 4. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля, 2004. – С. 71-79.
4. Леонтьев Д.А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. 2 испр. изд. – М.: Смысл, 2003. - 487с.
5. Мороз Л.І. Теоретичні засади та організація психологічного тренінгу в органах внутрішніх справ: монографія/ Мороз Л.І. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В. , 2005. – 228 с.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: в 2 т. – Т. 2 – М.: Педагогика, 1989. – 328 с.